
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН**

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

Київ 2025

УДК 327:321.01(100)“20”

*Рекомендований до публікації Вченою радою
Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені
Бориса Грінченка (протокол № 11 від 17 грудня 2025 року)*

УДК 327:321.01(100)“20”

Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин:
науковий збірник. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.
Київ: [Електронне видання], 2025. 201 с.

Науковий збірник присвячено сучасним викликам в умовах трансформації системи міжнародних відносин, важливим випробуванням якої стала російсько-українська війна, розпочата у 2014 році окупацією Криму, окремих районів Донецької та Луганської областей України.

В основі збірника – результати досліджень викладачів, науковців, а також наукової молоді – здобувачів вищої освіти першого, другого та третього рівнів, які обговорювалися на Всеукраїнській науковій онлайн-конференції «Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин», що відбулася 17 квітня 2025 р.

Цей науковий збірник адресовано викладачам, вченим, практикам, фахівцям з міжнародних відносин, дипломатам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Матеріали подані в авторській редакції. Редакція збірника не несе відповідальності за зміст матеріалів та може не поділяти думку авторів.

УДК 327:321.01(100)“20”

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

<i>Караваєв Вадим</i>	51
ДОВГОСТРОКОВІ НАСЛІДКИ ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ДЛЯ ЇЇ НЕОІМПЕРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ	
<i>Роговий Борис</i>	53
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА СТРАТЕГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ	
<i>Гуліда Тетяна</i>	57
ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
<i>Мурза Євген</i>	60
НОВІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕОРІЇ ФРОНТИРУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
<i>Гречко Олександра</i>	62
САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОГО ТИСКУ (2014-2024 рр.): ВПЛИВ НА РОСІЙСЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ, ВИКЛИКИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ	
 ВИКЛИКИ ДЛЯ КРАЇН ТА РЕГІОНІВ СВІТУ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	
<i>Цветков Олександр</i>	66
«ГЛИБИННА ДЕРЖАВА» В США ЗА АДМІНІСТРАЦІЇ ТРАМПА	
<i>Богданова Тетяна, Кубік В'ячеслав</i>	69
ЗБРОЯ В ТІНІ: ЯК НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ ВПЛИВАЄ НА СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ	
<i>Покотило Юлія</i>	73
ЯДЕРНА ПРОГРАМА ІРАНУ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРОТИСТОЯННЯ З ІЗРАЇЛЕМ І САУДІВСЬКОЮ АРАВІЄЮ	
<i>Фалько Альона</i>	75
ЯДЕРНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ: МІЖ МОДЕРНІЗАЦІЄЮ АРСЕНАЛІВ І КОЛАПСОМ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ	
<i>Абдель Разек Данііл</i>	78
ПОЗИЦІЯ ТУРЕЧЧИНИ ЩОДО СІРІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	
<i>Нестеревич Дарія, Мельник Ганна</i>	80
ЧЛЕНСТВО ПОЛЬЩІ В НАТО: БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
<i>Гончарова Євгенія</i>	83
ДОСВІД ПОБУДОВИ ТА СТАЛОСТІ ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	
<i>Хименко Анастасія</i>	85
МІГРАЦІЙНА КРИЗА В ЄВРОПІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВРЕГУЛЮВАННЯ	
<i>Arbuz Arina, Kushevska Natalia</i>	88
REFUGEE ISSUES IN MODERN INTERNATIONAL RELATIONS: CHALLENGES AND SOLUTIONS	

ВИКЛИКИ ДЛЯ КРАЇН ТА РЕГІОНІВ СВІТУ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

УДК 327: 94

Цвєтков Олександр
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна
o.tsvietkov@kubg.edu.ua

«ГЛИБИННА ДЕРЖАВА» В США ЗА АДМІНІСТРАЦІЇ ТРАМПА

Розглядаються і аналізуються сучасні аспекти політичного курсу адміністрації Трампа 2 на початку її діяльності і у відповідності до оголошених базових цілей і пріоритетів. Визначається політична спрямованість адміністрації на протиставлення в цій діяльності чиннику так званої «Глибинної держави» (ГД) – насамперед розвідувально-оборонних та інших адміністративних інституцій державного сектору, які сприймаються нею вагомим потенціалом опору «попередників» та «жирної» федеральної бюрократії. Наголошується, що об'єктивно поняття ГД має більш широкий від зазначеного соціальний і функціональний вимір, протистояння з яким може створювати значні політичні і соціальні складнощі для державного управління, внаслідок чого передбачається ускладнення внутрішнього становища в країні.

Ключові слова: адміністрація Трампа, «глибинна держава», політика США, американський істеблішмент

У сучасних міжнародних відносинах США залишаються однією з найбільш потужних держав-акторів на світовій арені і у геополітиці, позиція якої по відношенню до глобальних проблем, міжнародних конфліктів і політичних процесів має не тільки суттєвий публічний резонанс, але і потужний вплив та привнесення кардинальних змін у міжнародне становище. Зрозуміло, що у такій парадигмі прихід до влади і сам початок діяльності адміністрації Трампа-2 викликають неабиякий інтерес і увагу, причому як у середині країни для внутрішніх політичних процесів, так і, особливо, у зовнішніх справах – для світу глобальної політики. З очевидністю, важливе значення для оцінки дій адміністрації Трампа має і те, як останні сприймаються суспільством, політичним істеблішментом і у цілому в рамках політичної системи країни.

Традиційно в експертному середовищі з американістики ведуться часом доволі гарячі суперечки щодо визначення переважаючої ролі в американській політиці між власне президентом країни з його адміністрацією і, з іншого боку, конгресом США, з його відповідними політичними можливостями і потенціалом у міжпартійній представленості в обох палатах. У різні періоди американської історії ці два чинники політичної системи США відігравали і різні за домінуванням ролі та впливи як на внутрішню, так і на зовнішню політику держави, з огляду на прийняту батьками-фундаторами американської конституції систему «стримувань і противаг» – усталених перевірок та взаємоконтролю між трьома (включаючи юридичну) головними гілками федеральної влади. Як результат, дотримання цього конституційного положення в принциповому плані дозволяє формувати базові засади політичного курсу США та

запобігати крайнім ситуаціям, коли б одна з трьох гілок влади брала гору над іншими. (Бо кожна гілка має власні повноваження і гарантовано залежить від повноважень та дій інших, що, тим не менш, так само традиційно не виключає змагання і спроб досягнення верховенства при проведенні того чи іншого політичного курсу, щонайбільше між адміністрацією президента і конгресом.)

Характерним і раз за разом повторювальним прикладом політичної практики в США із кризового застосування взаємоконкуруючих повноважень двох названих гілок служить проблема загрози призупинення фінансування федерального уряду конгресом через перевищення витрат у рамках фінансового року і, тим самим, неможливості забезпечення подальшої діяльності виконавчої влади через неготовність відповідального за фінанси конгресу схвалювати бюджет країни з понадлімітним дефіцитом. Зрозуміло, що навіть теоретичне допущення призупинення функціонування уряду через відсутність бюджетного фінансування для такої держави як США з їх понад двома мільйонами федеральних держслужбовців, не може не викликати серйозних внутрішніх і зовнішніх занепокоєнь, пов'язаних як зі строковими зобов'язаннями, так і з необхідністю їх своєчасного виконання. Для України, приміром, така ситуація в США у кінці 2024 року обернулася сьомома місяцями недопоставок озброєнь та фінансової допомоги в умовах гострої фази російсько-української війни.

Очевидно, що принаймні в публічному полі роль і повноваження президента країни, як глави адміністрації і всієї виконавчої гілки влади, є чи не найбільш значущими і помітними для внутрішнього і зовнішнього вимірів політичного курсу країни. Так, у царині внутрішньої політики, президент направляє відповідні законопроекти до конгресу, а також видає цільові нормативні розпорядження та директивні вказівки уряду. А назовні, що показово для США, зовнішній курс безпосередньо будується на базі інтересів та підтримки внутрішньої політики і, як результат, досить часто відбуваються достатньо драматичні зрушення в зовнішніх позиціях країни разом з черговими виборами та відповідними змінами акцентів та цілей політичного управління. І перші 100 днів адміністрації Трампа якнайкраще це підтвердили [4, с. 1-2].

У цьому ж контексті поширена після Другої світової війни мантра про те, що американська політика «закінчується на краю води», як актуалізації чи модифікації концепції ізоляціонізму, наразі отримує прецедентно новий вигляд з просуванням оновленого гасла обох адміністрацій Трампа – «Америка спершу» [3, с. 1].

При цьому, у першій каденції як політичний новачок без фіксованої ідеології чи політичного досвіду, Д. Трамп передусім дотримувався власних управлінських дій, демонструючи відверту зневагу до більшості федеральних інституцій та їх працівників, скорочуючи бюджети, скасовуючи правила та відмовляючись дотримуватися стандартних адміністративно-операційних процедур. Це зокрема і спричинило появу доволі широкої внутрішньої опозиції його управлінським діям, а надалі резонансні розслідування з негативними наслідками для його партії на проміжних виборах та позиціям у конгресі, що власне і призвело до активного використання терміну «глибинної держави» (ГД), як своєрідного маркування внутрішньополітичного опору найбільш одіозним діям адміністрації.

З початком другої каденції Д. Трампа чи не найбільш помітною ознакою політичних дій його адміністрації стали випадки проти «ГД» – у першу чергу щодо розвідувальних, оборонних та інших управлінських інституцій всього державного сектору, які представлялися президенту і його консервативному партійному оточенню потенціалом «попередників» та потужної необраної бюрократії з своїми власними

цілями і інтересами. Цікаво, що у первинному контексті термін ГД вживався більше по відношенню до таких країн як Єгипет, Туреччина тощо при характеристиці їх перехідного періоду від монархічної влади і до зародку «тіньових» світсько-республіканських осередків держави, а у США спершу при конспірологічних визначеннях влади «невидимих інституцій» на кшталт ЦРУ при проведенні зовнішніх акцій і у політичних процесах державного управління.

Наразі, коли республіканці очолили обидві палати конгресу, адміністрація Трампа одним з стержнів свого курсу проголосила «демонування панування урядової бюрократії», зокрема через створення поза кабінетного але наділеного особливими повноваженнями нового міністерства «ефективності уряду». Перед останнім та його лідером І. Маском ставилася амбітна ціль – добитися шляхом «ефективності» фінансових заощаджень до 2 трильйонів доларів, у тому числі за рахунок скорочень та «прихильного» відбору державних службовців. Проте ніхто в країні не відміняв закони про держслужбу та відповідні соціальні гарантії, які приймалися і обґрунтовувалися протягом останніх півтора століть, а тому їх реформа не може відбуватися «з нальоту» без провокування публічних протестів та юридичних оскаржень [1, с. 2].

Важливо також розуміти, що якщо поняття ГД і приймається, воно не походить повністю від і не зводиться лише до федеральної бюрократії. Насправді поняття складають державні та корпоративні служби з їх відповідними цілями і умовами забезпечення. Базовими тут виглядають чотири взаємо пересічні сфери охоплення: фінансово автономні і структурно «вмонтовані» великі корпорації, з відповідними державними мега підрядами і колами власників; також асоційовані до цього ряду керівники штатів і місцевого управління з обох партій, які часом і приєднуються до критики «жирної» федеральної бюрократії та їх надмірних витрат, але і змагаються за частку цих же федеральних коштів для «своїх» виборців; ще – субсидовані платники податків неприбуткових організацій з багатомільйонними річними бюджетами (кількість людей, які отримують дотації з казначейства США, але працюють у приватних компаніях і некомерційних організаціях, на сьогодні більш ніж у три рази перевищує всю федеральну цивільну робочу силу.); і, не в останню чергу, власне кар'єрні члени конгресу з обох партій, пов'язаних з інтересами та підтримкою виборців на місцях [2].

Отже, на виду залишаються зусилля діючої адміністрації, яка публічно і націлено оголошує наступ на ГД країни по всіх сферах і напрямках своєї політичної програми, спрямованої насамперед на показове скорочення бюрократії та масштабних соціальних фінансових витрат у державній сфері і, водночас, висуваючи амбітні але мало пророблені державними службами гегемоністського плану устремління на зовнішній арені. Як глава держави і виконавчої ланки президент США звичайно може ставити такі цілі і завдання перед своєю адміністрацією. Більше того, схожі риси чи тенденції в управлінні країною прослідковувалися в діяльності і інших президентів, приміром Р. Рейгана від Республіканської партії чи Ф.Д. Рузвельта від Демократичної. Але не можна не помічати, що жорстка силова безкомпромісність стилю управління нинішнього президента країни та всієї його адміністрації, без належного паліативного консультування чи врахування варіативного ставлення до цього інших ланок державної влади, різнопрофільних суб'єктів ГД і соціального сектора, не є далекоглядними і можуть призвести до неочікуваних політичних наслідків. Що найбільш вірогідно, продовження такого стилю і курсу в управлінні з боку діючої адміністрації викликатимуть наростаючі глибинні супротиви і протидії.

Список використаних джерел та літератури

1. Clark Charles. Deconstructing the deep state. *Government Executive*. 18 February 2025. URL: <https://www.govexec.com/feature/gov-exec-deconstructing-deep-state/> (дата звернення 08.02.2025)
2. DiIulio John J. Musk and Ramaswamy, meet the real deep state. *Brookings*. November 18, 2024. URL: <https://www.brookings.edu/articles/musk-and-ramaswamy-meet-the-real-deep-state/> (дата звернення 09.02.2025)
3. Saunders Elizabeth. Politics Can't Stop at the Water's Edge. *Foreign Affairs*, March/April 2024 Published on February 20, 2024. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/politics-cant-stop-waters-edge-saunders> (дата звернення 05.02.2025)
4. Yourish Karen, Rabinowitz Eric. All of the Trump Administration's Major Moves in the First 31 Days. *The New York Times*. Updated Feb. 20, 2025. URL: https://www.nytimes.com/interactive/2025/us/trump-agenda-2025.html?campaign_id=51&emc=edit_mbe_20250219&instance_id=147890&nl=morning-briefing%3A-europe-edition®i_id= (дата звернення 14.03.2025)

УДК 343:327«21»

Богданова Тетяна,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна
tatjanabohdanova@gmail.com

Кубік В'ячеслав,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна,
1kubik4u@gmail.com

ЗБРОЯ В ТІНІ: ЯК НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ ВПЛИВАЄ НА СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Незаконний обіг зброї становить одну із глобальних загроз безпеці сучасних міжнародних відносин, враховуючи динаміку і темпи зростання та високий ступінь адаптації до нових викликів та умов. Інтернет та темний веб створили нові канали для продажу зброї, що ускладнює завдання правоохоронних органів щодо виявлення та запобігання нелегальній торгівлі. Боротьба з даним феноменом стала важливим аспектом міжнародного співробітництва, яка вимагає спільних зусиль держав та міжнародних організацій, що сприятиме зменшенню впливу цієї проблеми на міжнародну безпеку.

Ключові слова: незаконний обіг зброї.

Незаконний обіг зброї становить одну із глобальних загроз безпеці сучасних міжнародних відносин, враховуючи динаміку і темпи зростання та високий ступінь адаптації до нових викликів та умов. У сучасному світі цей обіг включає як традиційні види зброї, так і новітні технології, такі як 3D-друк вогнепальної зброї. За оцінками